

Ψαλτικές χορωδίες και σύστημα θρησκευτικής εκπαίδευσης στις Ρωσικές στρατιωτικές σχολές: μαθήματα από το παρελθόν

Σ β ε τ λ ά ν α Φ ι λ α ρ έ τ ο β α *

filaretovas@mail.ru

Η εκπαίδευση των δοκίμων αξιωματικών στην Αυτοκρατορική Ρωσία γίνονταν σε οικοτροφεία. Δεκτοί γίνονταν ευγενείς ηλικίας 10 ως 17 ετών. Βασικό στόχο είχαν να προετοιμάσουν για τη στρατιωτική θητεία. Για μεγάλο χρονικό διάστημα στη Ρωσική Αυτοκρατορία λειτούργησαν 31 οικοτροφεία δοκίμων, το πρώτο από το οποίο άνοιξε το 1732. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών του μέσου 19^ο αιώνα, οι δόκιμοι διδάσκονταν δώδεκα αντικείμενα: θεολογία, ρωσική γλώσσα (στην εκκλησιαστική σλαβονική και την καθομιλούμενη), γαλλική και γερμανική γλώσσα, μαθηματικά κτλ. Τα μαθήματα μουσικής («τραγούδι» και «μουσική») ήταν απαραίτητα, αλλά θεωρούνταν εκτός προγράμματος. Το χορωδιακό τραγούδι ξεκινούσε στην πρώτη τάξη, και η ψαλτική στην τρίτη. Κάθε σώμα δόκιμων είχε μια εκκλησιαστική χορωδία, της οποίας κύριο καθήκον ήταν η συμμετοχή στις καθημερινές ακολουθίες, τις μεγάλες εορτές και τις εκδηλώσεις του Ρωσικού αυτοκρατορικού οίκου. Η εξάσκηση των χορωδών ήταν τουλάχιστον δύο ώρες την εβδομάδα, πλέον μισή ώρα πριν την κάθε ακολουθία και μία ή δύο ώρες επιπρόσθετα για τις ακολουθίες των μεγάλων εορτών. Το ρεπερτόριο των δοκίμων χορωδιών στην εκκλησία αποτελείτο από τρία μέρη: τακτική εκκλησιαστική ψαλμωδία (ρωσικά "Ομπιχόντ"), εκκλησιαστική και κοσμική μουσική. Η τακτική ψαλμωδία είχε προτεραιότητα στην καθημερινή πρακτική των μαθητών, αλλά είναι γνωστό ότι ανάλογη προσοχή δίνονταν στις θρησκευτικές συνθέσεις των Α. Arkhangelsky, D. Bortniansky, A. Kastalsky, G. Lomakin κ.α.. Στο ρεπερτόριο της κοσμικής μουσικής των χορωδιών περιλαμβάνονταν δημοτικά τραγούδια και χορωδιακά αποσπάσματα από όπερες των Μ. Glinka, Α. Dargomyzhsky, Ρ. Tchaikovsky κ.α. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 άρχισε αναγέννηση των στρατιωτικών σχολών στη Ρωσία, των οποίων οι αριθμός έχει ήδη ξεπεράσει τις εκατό. Οι ευέλικτες μαθαίνουν τις βασικές αρχές του Ορθόδοξου πολιτισμού, επισκέπτονται ναούς, διαβάζουν προσευχές. Υπάρχει η ελπίδα ότι θα εμφανιστούν σύντομα και εκκλησιαστικές χορωδίες, όπως και πριν, και θα αποτελέσουν αναπόσπαστο μέρος της μουσικής και της πνευματικής και αισθητικής εκπαίδευσης των δοκίμων.

---

* Διδάκτωρ, μουσικολόγος, ερευνήτρια, συγγραφέας πολλών βιβλίων για τη μουσική εκπαίδευση στις στρατιωτικές σχολές της αυτοκρατορικής Ρωσίας. Διδακτορική διατριβή: «Η Μουσική στην καθημερινή ζωή των στρατιωτικών σχολών της Ρωσίας: Με βάση το αρχαιακό υλικό των ετών 1830 – 1917».